

INTERVJU

Razgovor sa Sinišom Zrinščakom, sociologom religije

Hrvatska je visokoreligiozno društvo različitosti

Religija je privatna, ali i javna stvar, a taj stupanj javnosti različit je u različitim društvima

GORDAN PANDŽA

Zagreb je nedavno bio domaćin 28. konferencije Međunarodne organizacije za sociologiju religije. S dr. Sinišom Zrinščakom, sociologom religije i profesorom socijalne politike na Studiju za socijalni rad u Zagrebu, koji je bio predsjednik organizacijskoga odbora, razgovarali smo o središnjim temama toga skupa i stanju sociologije religije u našoj zemlji.

Kakav je značaj konferencije sociologa religije?

- Za sve koji se bave sociologijom religije i koje, s bilo kojeg aspekta, zanima religijski fenomen, ona je vrlo važna jer se bavi različitim aspektima religijskih fenomena, odnosima s društvom ili problemima koji se javljaju u pojedinim zemljama.

Koje su bile središnje teme?

- Tri plenarne sesije dale su ton konferenciji. Prva je odnos javnosti i privatnosti u religijskom fenomenu. Danas, naime, nije jasno gdje povući granicu i je li uopće moguće razgraničiti religiju kao javni i kao privatni fenomen. Religija je privatna, ali i javna stvar, a taj stupanj javnosti različit je u različitim društvima. Pitanje je kako uskladiti pluralističko društvo s pravom na različito vjerovanje i javni iskaz svoje religioznosti, što ne bi trebalo vrijeđati one koji imaju drukčija uvjerenja.

Druga tema, odnos religije i nacionalnoga identiteta, posebno je zanimljiva iz perspektive hrvatskoga iskustva. Riječ je o tome da religija u mnogim zemljama ima važnu ulogu u održavanju nacionalnog, jezičnog, etničkog, manjinskog ili pak kakva drugog identiteta, osobito u zemljama obilježenim migracijama.

Jesu li naši sociolozi predstavili specifičnu, hrvatsku temu?

- Uvijek se fokusira iskustvo zemlje ili regije domaćina konferencije. Treća je plenarna sesija bila posvećena religiji u srednjoj i

Siniša Zrinščak

istočnoj Europi. Kolegica Dinka Marinović Jerolimov i ja predstavili smo religioznost u Hrvatskoj, a kolege iz Mađarske i Poljske govorili su o religijskoj situaciji u postkomunističkim zemljama.

Gdje je Hrvatska u usporedbi s drugima?

- Iako je Hrvatska, u usporedbi s drugima, visokoreligiozna zemlja i monokonfesionalno društvo, ipak je i društvo različitosti, različitih uvjerenja i religijskih orijentacija. Stoga će pitanja prava različitih vjera i javnog izražavanja religioznosti sigurno dolaziti na dnevni red.

A odnos religije i nacionalnoga identiteta te posebnih prava nacionalnih skupina za Hrvatsku je stara tema. Proces osamos-

taljenja Hrvatske i rat u Hrvatskoj i BiH postavili su pitanje kako religije mogu podupirati formiranje nacionalnoga identiteta, ali s tim da ne promoviraju agresiju, mržnju i rat nego mir, razumijevanje i opraštanje.

Kakvo je stanje sociologije religije u nas?

- Sociologija religije u nas dijeli sudbinu drugih društvenih znanosti i socioloških disciplina. Imali smo dosta istraživanja, ali ona nisu bila toliko sukcesivna da bi se kontinuirano mogle pratiti razlike u religioznosti.

Stanje se, međutim, znatno poboljšalo u posljednjih pet godina. Sudjelovali smo u nekoliko međunarodnih istraživanja, među ostalim, u europskom istraživanju vrednota.

(Ne)ovisna znanost o religiji

Zašto još nemamo sustavno interdisciplinarno istraživanje fenomena religije?

- Razlog vjerojatno treba tražiti u činjenici da druge discipline kao što su psihologija religije, antropologija religije, fenomenologija religije ili religiologija još nisu razvijene poput sociologije religije. Mogu govoriti o pozitivnu iskustvu u sklopu europskoga istraživanja vrednota, radenog pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, koje je obuhvatilo teologe, sociologe i psihologe. Sustavne suradnje, međutim, nema. Stanje u zemlji ne potencira razvoj neovisne znanosti o religiji.